

Medicijnresten in water

Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

Een groeiend probleem voor de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater vormen medicijnresten. Dit komt vooral door toenemend medicijngebruik vanwege de 'vergrijzing' van de Nederlandse bevolking. Resten van geneesmiddelen komen onder andere via urine en ontlasting in het riool en na gedeeltelijke zuivering bij rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) in het oppervlaktewater terecht. Zo kunnen ze een bedreiging vormen voor de productie van drinkwater. In de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water werken partijen uit de zorg- en watersector onder regie van het Ministerie van IenW samen om de aanwezigheid van medicijnresten in drinkwaterbronnen en effecten op de ecologie te voorkómen.

Aanpak in de hele keten

In alle schakels van de keten zijn maatregelen nodig om de aanwezigheid van medicijnresten in water te verminderen. Van de ontwikkeling en toelating van medicijnen, het voorschrijven en gebruik, tot aan de zuivering van afvalwater. Belangrijk onderdeel van de ketenaanpak zijn maatregelen die voorkómen dat medicijnresten het water bereiken, zoals zuivering bij ziekenhuizen, inzet van o.a. plaszakken na gebruik van röntgencontrastmiddelen en het niet door de gootsteen afvoeren van vloeibare geneesmiddelen. Deze thema's worden opgepakt binnen de Green Deal Duurzame Zorg, die in 2018 getekend is door een groot aantal partijen uit de zorgsector samen met lokale overheden en het ministerie van VWS. Het is van belang dat alle betrokken partijen zich actief inzetten voor de uitvoering van de voornemens uit de Green Deal.

In 2018 zijn een aantal bestuurlijke versnellingstafels ingesteld als onderdeel van de Delta-aanpak Waterkwaliteit, om een extra impuls te geven aan het realiseren van een goede waterkwaliteit en om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te kunnen halen. Een hiervan is de Versnellingstafel Medicijnresten, waar betrokken partijen hebben gewerkt aan een pakket bestuurlijke afspraken ter verbetering van de waterkwaliteit. De afspraken worden in december 2020 geformaliseerd in de Stuurgroep Water, en zullen vervolgens verder geconcretiseerd en uitgevoerd moeten worden door alle betrokken partijen.

- **Zet met de betrokken partijen in op een goede uitvoering en monitoring van de voortgang van de afspraken uit de Green Deal Duurzame Zorg en de bestuurlijke afspraken van de Versnellingstafel Medicijnresten.**

Aanpak bij de waterzuivering

In de Ketenaanpak is helder geworden dat het grootste deel van de medicijnresten in oppervlaktewater afkomstig is uit RWZI's: ongeveer 90% van de medicijnresten wordt thuis uitgescheiden. Via het riool worden de medicijnresten naar een rioolwaterzuivering getransporteerd. Het verschilt per stof of, en in welke mate, de bestaande rioolwaterzuiveringen medicijnresten kunnen verwijderen. Het RIVM schat dat er tenminste 190 ton per jaar via deze route in het milieu terecht komt. Momenteel loopt er een programma waarbij waterschappen op 14 RWZI's verdergaande zuivering gaan toepassen om medicijnresten te verwijderen. Voor dit traject is in totaal €60 miljoen beschikbaar gesteld vanuit het Rijk. Het is van belang de voortgang en resultaten hiervan goed te monitoren. Daarnaast is er een innovatieprogramma gestart voor het verwijderen van microverontreinigingen (waaronder medicijnresten) uit RWZI-afvalwater.

- **Rapporteer regelmatig over de voortgang, uitvoering en resultaten van de trajecten rond verdergaande zuivering bij RWZI's om medicijnresten te verwijderen.**

Internationale aanpak

Voor oppervlaktewaterinnamepunten voor de drinkwaterproductie is ook het buitenland een belangrijke bron. Vewin benadrukt daarom het belang van een internationale aanpak met onze buurlanden. De Europese Commissie heeft in maart 2019 een Europese strategie voor de aanpak van geneesmiddelen in het milieu gepubliceerd. Daarnaast zal eind 2020 de Geneesmiddelenstrategie uitkomen, als onderdeel van de EU Green Deal. Vewin vindt het van belang dat op Europees niveau ingezet wordt op concrete maatregelen zoals transparantie over milieugegevens van geneesmiddelen en het vaststellen van een norm, gebaseerd op het voorzorgsprincipe, voor oppervlakte- en grondwater dat gebruikt wordt voor drinkwaterproductie. Op dit moment worden de Europese Richtlijn prioritare stoffen en de Richtlijn stedelijk afvalwater herzien. Bij beide herzieningen moet (de aanpak van) medicijnresten ook worden meegenomen.

- **Zet in op EU-regelgeving voor de aanpak van medicijnresten in water, zoals meer transparantie over milieugegevens van geneesmiddelen en een norm voor medicijnresten in bronnen voor drinkwater;**
- **Neem (de aanpak van) medicijnresten mee bij de herziening van de Richtlijn prioritare stoffen en de Richtlijn stedelijk afvalwater.**